

## LU 68 konference

### Bezmugurkaulnieku zooloģijas sekcija

#### **Vīngliemežu dzimta Latvijā: aizsardzība, sugu stāvoklis un izplatība klimata pārmaiņu kontekstā.**

Mudīte Rudzīte - Latvijas Universitāte, Zooloģijas muzejs

Māris Rudzītis - Latvijas Universitāte, Ģeoloģijas muzejs

Vīngliemežu dzimta Helicidae Latvijā bija pārstāvēta ar divām apakšdzimtām, bet pēc jaunākajiem atzinumiem tā sadalīta divās dzimtās: vīngliemežu dzimta Helicidae ar 7 sugām un mitrgliemežu dzimta Hygromiidae arī ar 7 sugām. Pēdējā no tām 2009.gadā papildināta ar vienu Latvijas faunai jaunu sugu - iesārto mitrgliemezi *Monachoides incarnata* (Rudzīte, nepublicēts, Latvijas Universitātes Zooloģijas muzeja materiāli). Tā ir samērā bieži sastopama suga vidēji mitros lapu koku mežos un krūmājos Viduseiropā, bet Latvija ir iesārtā mitrgliemeža sugas areāla ziemeļu robeža. Zināmas divas atradnes Vidzemē un viena Kurzemē. Šī suga ir atlantiskais relikts, kas, tāpat kā platlapju koku meži Latvijā teritorijā, saglabājies no Atlantiskā perioda (pirms 5500 – 7500 gadiem), kad ziemas bija siltākas, gandrīz bez sniega segas, līdzīgi kā tagad tas ir visās Viduseiropas valstīs. Sugu nevar uzskatīt par nesenu ienākušu vai ievestu Latvijā, jo visās trīs zināmajās atradnēs tā konstatēta dabiskos, ilgstoši saimnieciski neskartos, vecos lapu koku mežos. Tātad šo atradumu nevajadzētu uzskatīt par pierādījumu iespējamai klimata pasiltināšanās tendencei. Līdz šim Latvijā suga nebija konstatēta arī tāpēc, ka tā ir izmēros sīka, dzīvo zemsegā. Tās atrašanās, tāpat kā ierobežotā platlapju mežu izplatība, Latvijā uzskatāma par Atlantiskā perioda liecību. Lai izvērtētu šīs sugas statusu Latvijā, veikts visu vīngliemežu un mitrgliemežu dzimtu sugu savstarpējs salīdzinājums.

Sugu raksturošanas kritēriji: 1) izplatība un sastopamība Latvijā; 2) atradņu novietojums sugas dabiskajā (primārajā) izplatības areālā vai ārpus tā; 3) atradne konstatēta dabiskā biotopā vai sinantropā vidē; 4) faunistikas literatūrā fiksētas liecības par ievēšanu.

Iedalījums grupās:

1. izplatīta visā Latvijā, bieži sastopama, sugas areāls ietver visu Latvijas teritoriju - *Trochulus hispidus*, *Trichia sericea* (?), *Perforatella bidentata*, *Perforatella rubiginosa*, *Arianta arbustorum*, *Cepaea hortensis*;
2. reta suga Latvijā, lokālas atradnes, Latvijas teritorija atrodas uz sugas izplatības areāla robežas, suga atbilst atlantiskā relikta statusam - *Monachoides incarnata*, *Helicigona lapicida*, *Euomphalia strigella*, *Isognomostoma isognomostoma*;
3. vēsturiski (senākā laika periodā) Latvijā ievesta suga, lokālas populācijas ārpus sugas sākotnējā izplatības areāla - *Xerolenta obvia*, *Cepaea nemoralis*, *Helix pomatia*;
4. nesenu Latvijā ievesta (ievazāta) suga, lokāla populācija ārpus sugas izplatības areāla - *Cepaea vindobonensis*.